

Секція 13

Резнікова Тетяна Олександрівна,
к.э.н., доцент кафедри Міжнародної
економіки та менеджменту ЗЕД
Харківського національного
економічного університету
ім. С. Кузнеця, м.Харків

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ФРАНЧАЙЗИНГУ НА СВІТОВИХ РИНКАХ

Міжнародні фінансові ринки активно розвиваються, пропонуючи усі нові можливості, такі як франчайзинг. У сучасних умовах - це інструмент, що дозволяє підвищити ефективність, у тому числі і малого бізнесу, дає можливість об'єднати переваги малого та великого бізнесу, розширити бізнес до міжнародного, маючи обмежені фінансові ресурси.

Актуальність цієї теми пов'язана з тим, що процес становлення і розвитку бізнесу, особливо малого, відбувається в умовах різкого обмеження фінансових ресурсів, а також відсутності дієвої системи фінансування, кредитування і страхування підприємницької діяльності. Одним з напрямів формування ринкового середовища вітчизняних підприємств є діяльність на умовах франчайзингу. Франчайзинг дає можливість появи нових підходів, які націлені на реалізацію інноваційних технологій, тим самим підвищує конкурентоспроможність товарів на міжнародному ринку. сприяє мотивації більш висококваліфікованої і продуктивної праці.

Теоретико-методичною основою роботи є праці, присвячені такій формі ділового співробітництва як франчайзинг, таких зарубіжних вчених, як Ж. Дельта, Ф. Котлер, Ж. Ламбен, М. Мендельсон, С. Шейн, та вітчизняних науковців, як Герчикова И.Н., Довгань В.В., Новицький В.Є., Рошкован М.,

Цірат Г.В. Легенда Е.О., Цимбал Л.Л., Андрощук Г.О., Суховатий О.В., Городова О.А.

Метою роботи є розвиток міжнародного франчайзингу в світі та Україні.

Об'єкт дослідження - франчайзингова діяльність світових та українських підприємств. Предмет дослідження - науково-методичне забезпечення розвитку франчайзингу.

Розвиток міжнародного франчайзингу призвів до виникнення різних форм ведення бізнесу. Для науковці виділяють [2, 5, 6, 7] три основних види франчайзингу - товарний франчайзинг, виробничий і діловий. Кожен вид має свої особливості. Основні види франчайзингу наведені в таблиці 1

Таблиця 1

Види франчайзингу

Види франчайзингу	Особливості франчайзингу
товарний	право на продаж товарів з її торговою маркою;
	допомога в організуванні системи збуту продукції післяпродажного обслуговування;
	використовується для реалізації автомобілів, побутової електроніки, нафтопродуктів, косметики, одягу, взуття тощо
виробничий	Продають концентрати та інші продукти,
	Необхідні для виробництва;
	Представлений у виробництві безалкогольних напоїв.
Діловий	надається ліцензія приватним особам чи іншим компаніям на право відкриття магазинів для продажу покупцям набору продуктів і послуг під ім'ям франчайзера
	Забезпечення франчайзер додатковими можливостями швидкого розвитку з найменшими витратами.

Існує багато варіантів франчайзингу, три з них найбільш часто використовуються: це регіональний франчайзинг; суб-франчайзинг; франчайзинг з умовою розвитку територій. У кожному з цих випадків франчайзі одержує всі переваги, які зазвичай пов'язані з франчайзингом: використання торгової марки і логотипу франчайзера, системи його бізнесу, первісне навчання, вибір місця, підтримка і т.д. Основні відмінності їх один від одного полягають у наступних характеристиках: тривалість відносин франчайзера і франчайзі, до кого франчайзі може звертатися за підтримкою,

кому він платить встановлені внески Лідерами у сфері франчайзингового бізнесу в 2015 р. є країни [7, 8] (рис. 1).

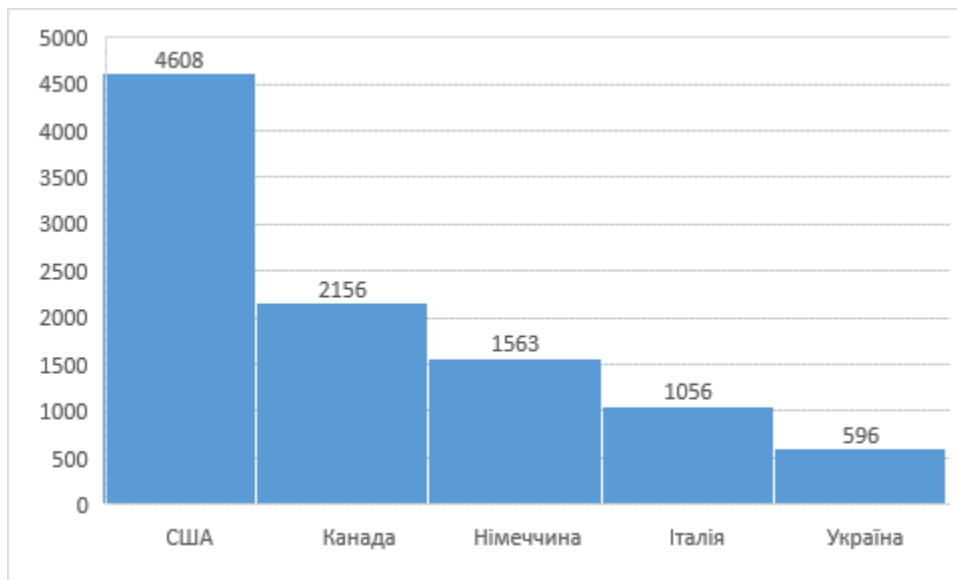


Рис. 1. Результати аналізу франчайзингових мереж у різних країнах світу.

Як слід з рисунку, лідирує США, Канада, Німеччина, Італія.

Розподіл франчайзингового ринку США на початок 2016 р., за даними американської компанії IHS Economics [4,8], подано на рис. 2

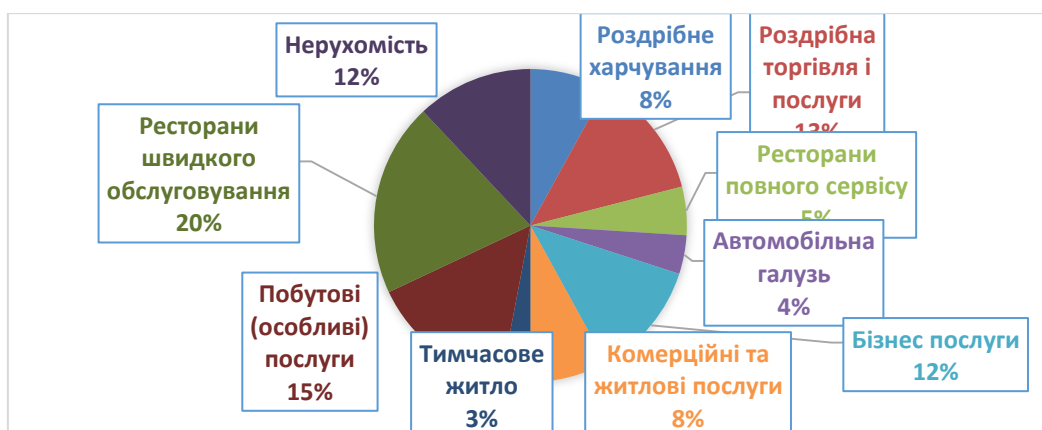


Рис.2. Структура ринку франчайзингу США за галузями економіки

Активний розвиток франчайзингових організацій призвів до перенасичення ними ринку США, тому франчайзери активно виходять на

зарубіжні ринки та шукають нетрадиційні місця розташування на внутрішньому ринку (аеропорти, студентські містечка, лікарні, казино, парки розваг, офіційні установи, стадіони та навіть пароплави). Факти підтверджують те, що франчайзинг дозволяє рухати бізнес вперед, шукати нові сфери для бізнесу.

В Україні 2001 р. розпочала свою діяльність Асоціація роботодавців у галузі франчайзингу. Однак в Україні для законодавчого регулювання комерційних справ, відомих у міжнародній практиці як «франчайзинг» і «франшиза», використовується термінологія «комерційна концесія». Поки що Україна відірвана від міжнародного ринку франчайзингу, зарубіжні франшизодавці неохоче вступають в ділові стосунки з нашими підприємствами. Причини цього криються в наявності деяких непривабливих рис українського ринку: неналежний розвиток конкуренції, слабка подекуди правова дисципліна, незадовільний фінансовий стан підприємств.

Франчайзинг дедалі ширше використовується різними фірмами, наприклад «ТНК-Україна», «Лукойл-Україна», «АТЛ», «SPAR», «1С» і «МакСмак» та інші. Кількість франчайзерів в Україні щорічно збільшується (рис. 3).



Рис.3. Аналіз зміни кількості франчайзерів в Україні 2002-2015 роки

Аналізуючи наш ринок, можна відмітити стрімкий ріст кількості франчайзерів у 2001–2008 рр., падіння у 2009 році, та знову зріст, зниження в 2013 – 2014р. Виявлені найбільш значиме проблеми міжнародного

франчайзингу, які потребують вирішення: необізнаність українських підприємців з основними принципами , які потребують вирішення: необізнаність українських підприємців з основними принципами ведення бізнесу на умовах франчайзингу; недосконалість нормативно-правової бази; відсутність детальної інформації про франчайзинг; відсутність практики апробації бізнесу; недовіра іноземних франчайзі до української моделі франчайзингу; великі валютні ризики для вітчизняних франчайзі при купівлі зарубіжної франшизи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Державна служба статистики України [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 2) Короп О. Франчайзинг: облік операцій між резидентами [Електронний ресурс] / О. Короп // Дебет- Кредит. - № 27. – 2008. – Режим доступу: <http://dtkk.com.ua/show/1cid03680.html>
- 3) Сайт Асоціації франчайзингу (України). [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.franchising.org.ua/>
- 4) Стан ринку франчайзингу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.franchising.org.ua/page/sostojanie_rynka
- 5) Сухорська-Кравець У.Р. Франчайзинг як вид інноваційної діяльності підприємств в Україні / У.Р. Сухорська-Кравець // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.-Хмельницький. - 2005. - №2,Т.1 -С. 236-239.
- 6) Франчайзинг в Україні. [Електронний ресурс]- Режим доступу: http://pidruchniki.com/17000308/ekonomika/franchayzing_ukrayini
- 7) Франчайзинг в Україні. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://top-franchising.com.ua/docs/>
- 8) Франчайзинг. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://studopedia.com.ua/1_11053_franchayzing.html